

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Αργυρίου
Ελένη Τσούτσια-Λουλάκη
Μαρία Μαγαλιού

Β' Δημοτικού

Μουσική

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Αργυρίου Ελένη Τσούτσια-Λουλάκη Μαρία Μαγαλιού

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΜΟΥΣΙΚΗ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Μαρία Αργυρίου , Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ16 - Μουσικοπαιδαγωγός Ελένη Τσούτσια-Λουλάκη , Μουσικοπαιδαγωγός Μαρία Μαγαλιού , Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ16 - Μουσικοπαιδαγωγός
ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Λελούδα Στάμου , Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Κωνσταντίνος Πατσαντζόπουλος , Σχολικός Σύμβουλος Μουσικής Ανδρέας Πριονάς , Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ16 - Μουσικοπαιδαγωγός
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Αθανάσιος Παπαζαρής , Μόνιμος Πάρεδρος, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	Βασίλης Μητρόπουλος , Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ16 Νίκος Παπαθανασίου , Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ16 Γιώργος Αβραμίδης , Ηχολήπτης
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Μαίριτα Κλειδωνάρη , Φιλολόγος
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Κατερίνα Βερούτσου , Εικονογράφος
ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Γεωργία Κολόκα , Γραφίστρια
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη Γνώση
ΠΡΟΧΕΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πρόλογος	4
Κεφάλαιο 1: Με τα φτερά του ήχου.....	7
Κεφάλαιο 2: Έλα κι εσύ, με τη γλυκιά φωνή!.....	8
Κεφάλαιο 3: Το σαλιγκάρι	9
Κεφάλαιο 4: Μ' ένα τσαμπί σταφύλι... όλοι φίλοι.....	10
Κεφάλαιο 5: Βρέχει τραγούδια!	11
Κεφάλαιο 6: Μια τρομπέτα... θυμάται	12
Κεφάλαιο 7: Σε ρωτάω κι απαντάς.....	13
Κεφάλαιο 8: Βάζω τις νότες, παίζεις τη μουσική;.....	14
Κεφάλαιο 9: Του κόσμου τα κελαηδίσματα.....	15
Κεφάλαιο 10: Έλα να χορέψουμε βαλς.....	16
Κεφάλαιο 11: Πινιάτες	17
Κεφάλαιο 12: Τα ελάφια του Αϊ-Βασίλη	18
Κεφάλαιο 13: Ένα σακούλι δώρα	19
Κεφάλαιο 14: Χιόνι... χιόνισε!.....	20
Κεφάλαιο 15: Απ' τα ψηλά στα χαμηλά!	21
Κεφάλαιο 16: Μαγικός καθρέφτης	22
Κεφάλαιο 17: Πιερότοι και κολομπίνες	23
Κεφάλαιο 18: Χορεύω στον ρυθμό σου.....	24
Κεφάλαιο 19: Χρώματα και σχήματα.....	25
Κεφάλαιο 20: Μου το 'πε η άνοιξη.....	26
Κεφάλαιο 21: Χελιδονάκι, πέταξε!	27
Κεφάλαιο 22: Ταξίδι στην... Πασχαλινοχώρα!.....	28
Κεφάλαιο 23: Τραγούδια από... κούνια!.....	29
Κεφάλαιο 24: Στο μαγαζί του ρολογά.....	30
Κεφάλαιο 25: Ο γύρος του κόσμου.....	31
Ηχοϊστορίες.....	33
Παράρτημα.....	39
Κεφάλαιο 16: Καρτέλες με αξίες.....	41
Κεφάλαιο 22: Πατρών κότας.....	43
Τραγουδύσε μαζί μας	45

Είσαστε έτοιμοι για δράση;

Σ' αυτό το τετράδιο η μουσική, η κίνηση,
το τραγούδι και το ατέλειωτο παιχνίδι
θα σας συντροφέψουν όλη τη χρονιά!

Θα σας βοηθήσουν τα πινέλα και η φαντασία
σας, καθώς οι Μουσικές του Κόσμου
ετοιμάζονται να σας ταξιδέψουν μαγικά!

Η συγγραφική ομάδα

Το τετράδιο αυτό ανήκει στ...

.....

.....

Με τα φτερά του ήχου

Ήχοι από... χαρτί!

Δοκίμασε να κάνεις όσο περισσότερους ήχους μπορείς με ένα κομμάτι χαρτί.

Παίξε με τους παραπάνω ήχους και συνόδευσέ ρυθμικά ένα αγαπημένο σου τραγούδι.

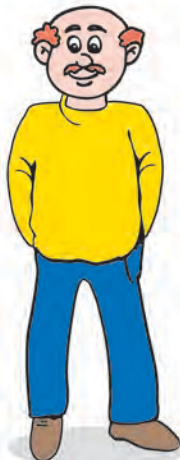
Έλα κι εσύ, με τη γλυκιά φωνή!

Τα παιχνίδια της φωνής

Πες κι εσύ: «Έλα τώρα».

Άκουσε και διάλεξε...

Το βαλιγκάρι

Με το σολ και με το μι παίζω, γράφω μουσική!

Πες ρυθμικά τη φράση: «σαλιγκάρι, έβγα στο χορτάρι», παίζοντας ταυτόχρονα ένα κρουστό όργανο. Παρατήρησε και την παρακάτω εικόνα.

τα

τα

τα

τα

τι-τι

τι-τι

τα

τα

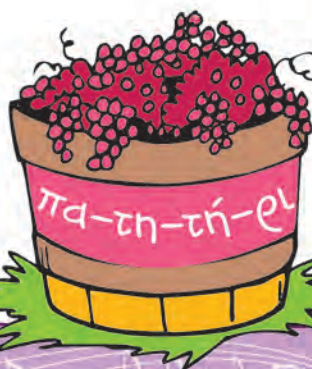
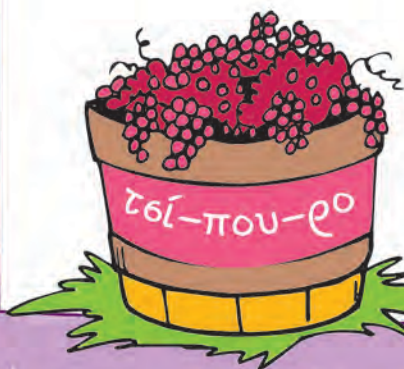
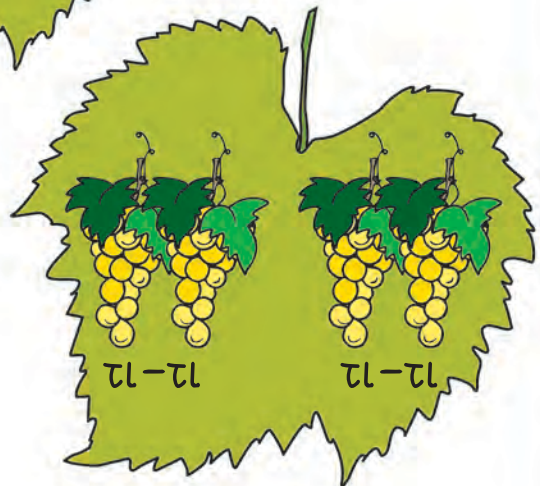
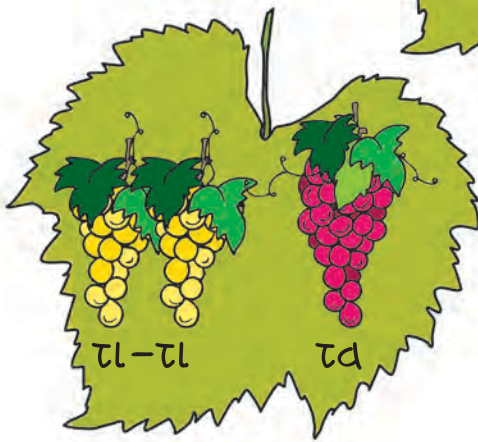
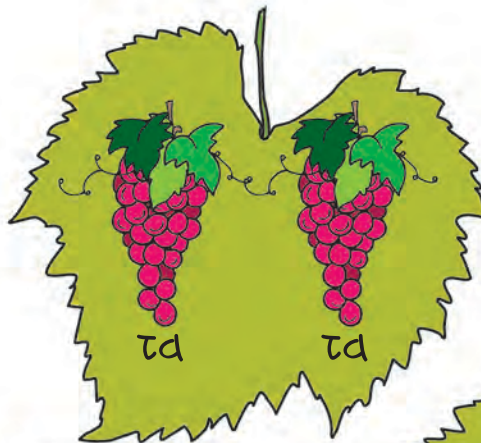
Τώρα τραγούδησε την ίδια φράση όπως δείχνει η παρακάτω εικόνα.

Μ' ένα τσαμπί σταφύλι... όλοι φίλοι

Τραγουδάω και... μετρώ

Τραγούδησε ρυθμικά τις συλλαβές και διάλεξε το σωστό αμπελόφυλλο.

Βρέχει τραγούδια!

Τα παιχνίδια της βροχής

Δες πόσα είδη βροχής υπάρχουν! Ένωσε με μια γραμμή αυτά που ταιριάζουν περισσότερο. Προσπάθησε κι εσύ να μιμηθείς με τα κρουστά όργανα όλα τα είδη βροχής.

Μια τρομπέτα... θυμάται

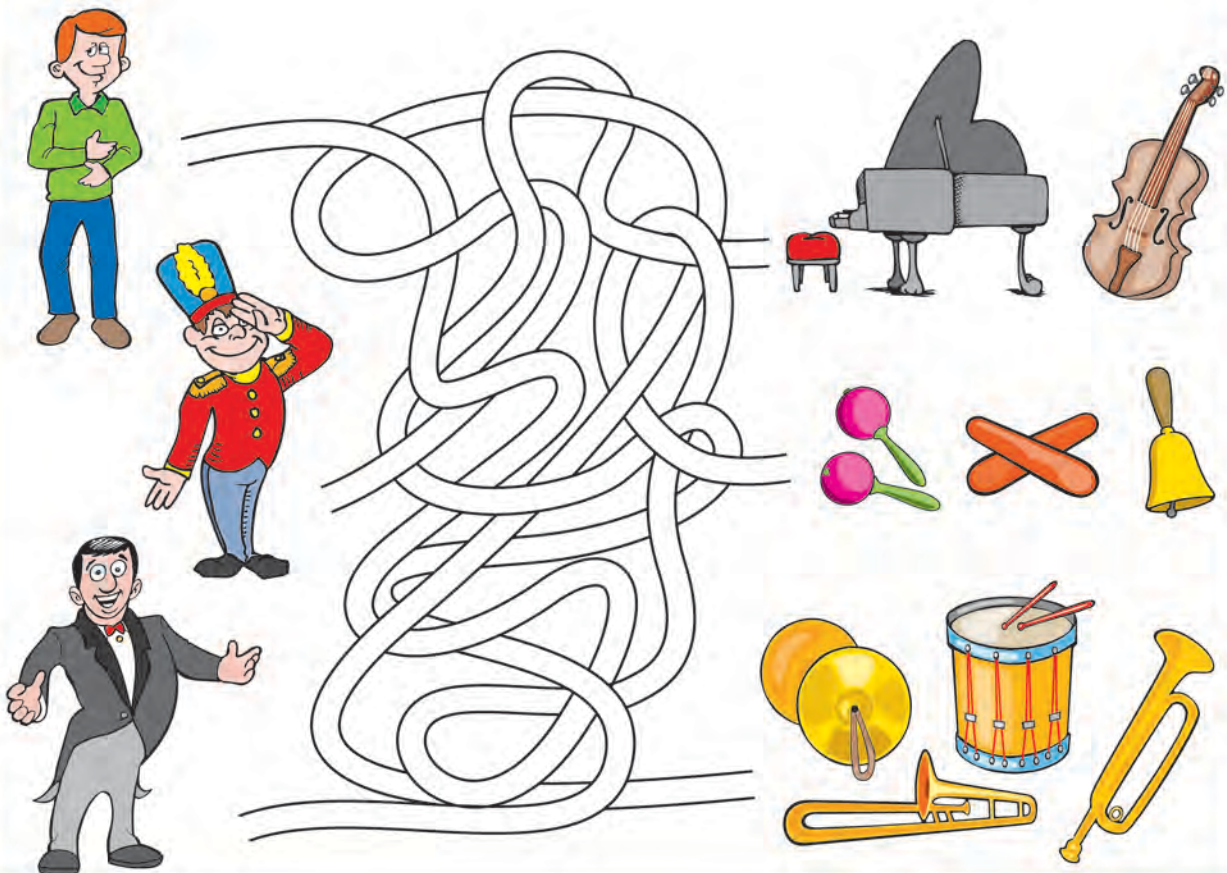
Εν-δυο με βήμα και ρυθμό

Βάλε ✓ στα μουσικά κομμάτια που θα ταίριαζαν σε μια παρέλαση.

Πού πηγαίνουν οι μουσικοί;

Η μπάντα πρέπει να ετοιμαστεί για την παρέλαση, αλλά ο μουσικομάγος έκρυψε τα μουσικά όργανα. Βοήθησε τους μουσικούς να τα βρουν.

Σε ρωτάω κι απαντάς

Ρυθμικές... συζητήσεις

Μπορείς να συμπληρώσεις τις ρυθμικές φράσεις;

Παίζω τα πράσινα,
παίζεις τα κίτρινα;

Ποια από τις παρακάτω εικόνες δείχνει τη μορφή ΑΒ;
Αφού τη βρεις, κύκλωσέ την.

Βάζω τις νότες, παίζεις τη μουσική;

 Ρυθμικοί καρτέφτες

Κόψε τα καρτελάκια που θα βρεις στο Παράρτημα. Στη συνέχεια βάλε τα καρτελάκια με όποια σειρά θέλεις και παίξε το ρυθμικό μοτίβο που έφτιαξες. Οι συμμαθητές σου θα προσπαθήσουν να το επαναλάβουν και μετά να το γράψουν κι εκείνοι με τα καρτελάκια τους.

Του κόσμου τα κελαηδίσματα

Παίζουμε τα κελαηδίσματα:

Ο λαός μας, αλλά και πολλοί συνθέτες έχουν προσπαθήσει να μιμηθούν με τα μουσικά όργανα τον ήχο των πουλιών. Άκουσε τα παρακάτω κομμάτια και ένωσε καθένα με την εικόνα που του ταιριάζει.

Θυμάσαι το τραγούδι *Αλαλί*; Μπορείς να συμπληρώσεις τη μελωδία του με τις νότες που λείπουν;

Έλα να χορέψουμε βαλς

Ρυθμός στα... 3!

Χωριστείτε σε 4 ομάδες: τους **κίτρινους**, τους **κόκκινους**, τους **πράσινους** και τους **μπλε**.

Θα ακούσετε ένα από τα παρακάτω ρυθμικά μοτίβα.

Όποια ομάδα ακούσει το δικό της μοτίβο πρέπει να το επαναλάβει. Αν η ομάδα τα καταφέρει, κερδίζει έναν πόντο.

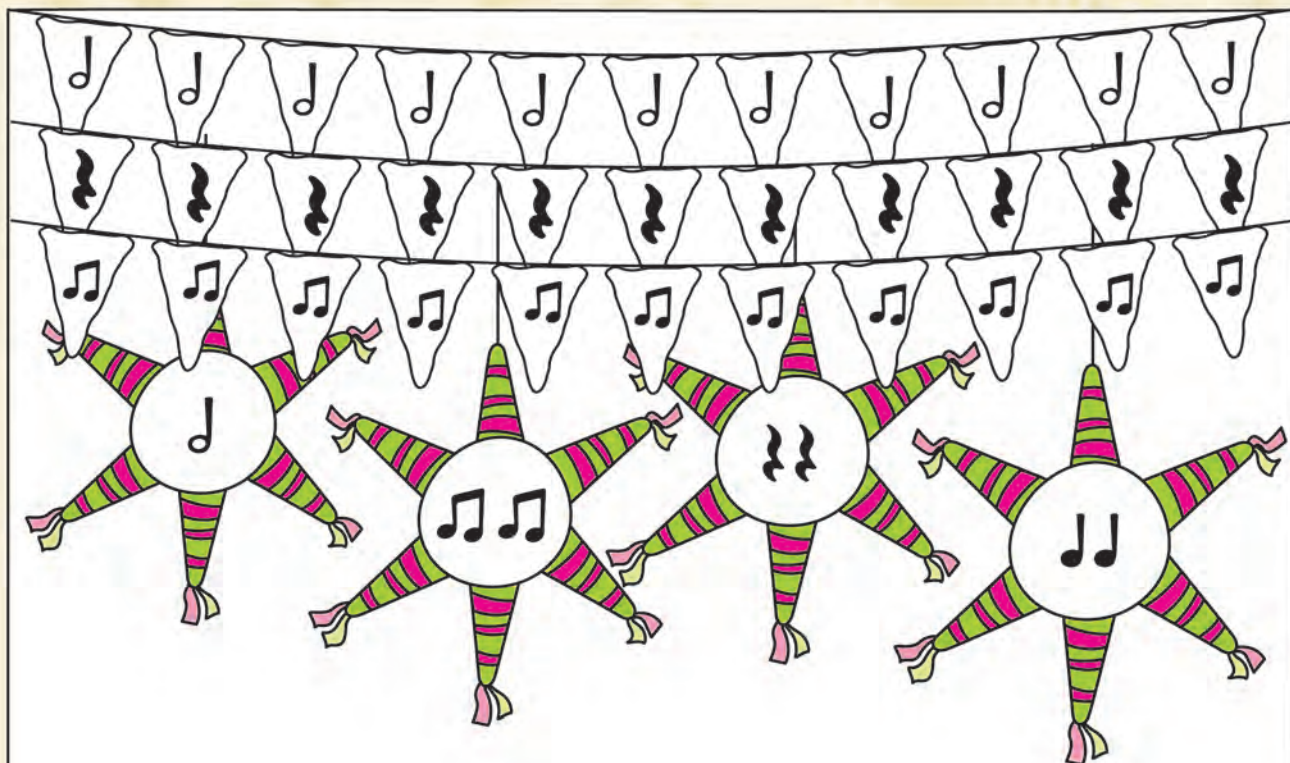
Προέξτε!

Αν επαναλάβουν το μοτίβο μαθητές κάποιας άλλης ομάδας, αυτή η ομάδα... χάνει έναν πόντο!

Για να δούμε... Ποια ομάδα θα κερδίσει;

Πινιάτες

Χρωμάτισε τις πινιάτες ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες:

Τα-τα = Τι-τι Τι-τι = Τα-α = Σσσ... Σσσ... =

Η πιο γρήγορη γιρλάντα είναι , η πιο αργή γιρλάντα είναι

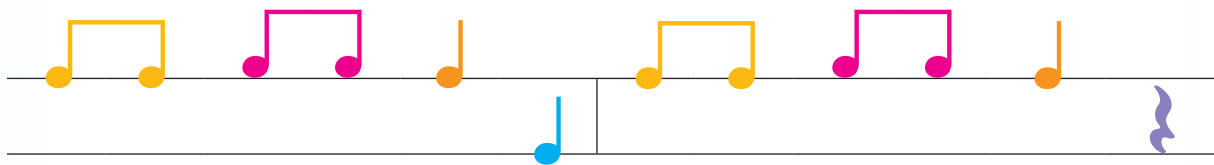
και η αθόρυβη γιρλάντα είναι .

Τα ελάφια του Αϊ-Βασίλη

Ύπνησε τα ελάφια

Προσπάθησε να τραγουδήσεις την παρακάτω μελωδία όπως δείχνει η εικόνα.

σολ σολ λα λα σολ μι σολ σολ λα λα σολ Σοσ...
 Ά- γιε μου Βα- σί- λη σε πα- ρα- κα- λώ

Προσπάθησε να παίξεις τη μελωδία στο μεταλλόφωνο ή στο ξυλόφωνο. Με τον τρόπο αυτόν θα ξυπνήσεις τα οκτώ ελαφάκια του Αϊ-Βασίλη!

Έλ- κη- θρο
 σολ σολ μι

πέ- τα
 λα σολ

ψη- λά
 μι λα

έκ- πλη- ξη
 λα σολ μι

Ε- λα- φά- κια
 μι σολ λα λα

Αϊ- Βα- σί- λης
 λα σολ λα σολ

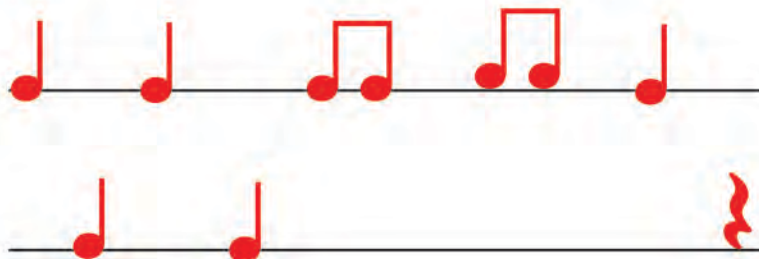
θαύ- μα
 λα λα

δώ- ρα
 σολ μι

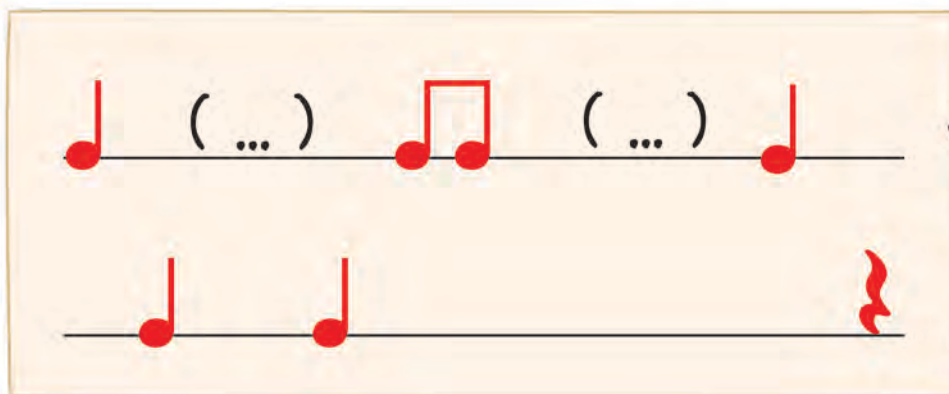
Ένα βακούλι δώρα

Πέτα, ελάφι!

Κατάφερους να ξυπνήσεις τα ελάφια του Αϊ-Βασίλη;
Τραγούδησε και παίξε μια μελωδία γι' αυτά.

Μπορείς τώρα να συμπληρώσεις τα κενά της παρακάτω μελωδίας;

Χιόνι... χιόνισε!

Ακούω και ταιριάζω

Άκουσε τα ρυθμικά μοτίβα. Ένωσε καθένα από αυτά με τη φράση που ταιριάζει και παίξ' το στο κρουστό σου οργανάκι.

Δες το χιόνι.

Ττικ! ... Ττακ!

Τι κρύο κάνει!

Κάνει κρύο.

Πέφτει χιονάκι.

Μπρεεε! ... Μπρεεε!

Τώρα προσπάθησε κι εσύ να βρεις λέξεις ή φράσεις που να ταιριάζουν με τα παραπάνω ρυθμικά μοτίβα.

Απ' τα ψηλά στα χαμηλά!

Ανεβοκατεβαίνοντας μουσικά σκαλοπάτια

Παρατήρησε τα σχήματα. Ποιο θα διάλεγες για μια μελωδία που πηγαίνει όλο και πιο ψηλά, ποιο για μια μελωδία που πηγαίνει όλο και πιο χαμηλά και ποιο για μια μελωδία που μένει συνέχεια στην ίδια νότα;

1

2

3

Θα ακούσεις μια μελωδία της οποίας οι νότες άλλοτε ανεβαίνουν, άλλοτε κατεβαίνουν κι άλλοτε μένουν στην ίδια θέση. Διάλεξε ένα κάθε φορά από τα παρακάτω σχήματα που δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο κινείται η μελωδία.

α

β

γ

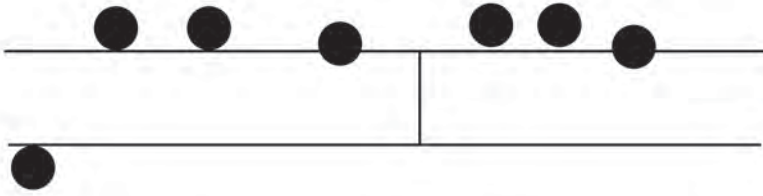
Τώρα διάλεξε ένα από τα σχήματα και παίξε τη μελωδία στο ξυλόφωνο με τον τρόπο με τον οποίο δείχνει το σχήμα.

Μαγικός καθρέφτης

Πού είναι το... Ρει;

Δες τις πρώτες νότες από το τραγούδι Ο βοσκός κι ο βασιλιάς.
Βάλε σε κύκλο τη νότα που βλέπεις για πρώτη φορά.

Ο βο-σός κι ο βα-σι-λιάς

Άκουσε, τραγούδησε
και προσπάθησε να παίξεις
στο μεταλλόφωνο
τις νοτούλες.

Πιερότοι και κολομπίνες

Ταίριαξε ρυθμούς και στολές

Άκουσε το κάθε ρυθμικό μοτίβο. Διάλεξε την εικόνα που του ταιριάζει.

πα-πα-γα-λά-κι

μά-γι-ο-σα

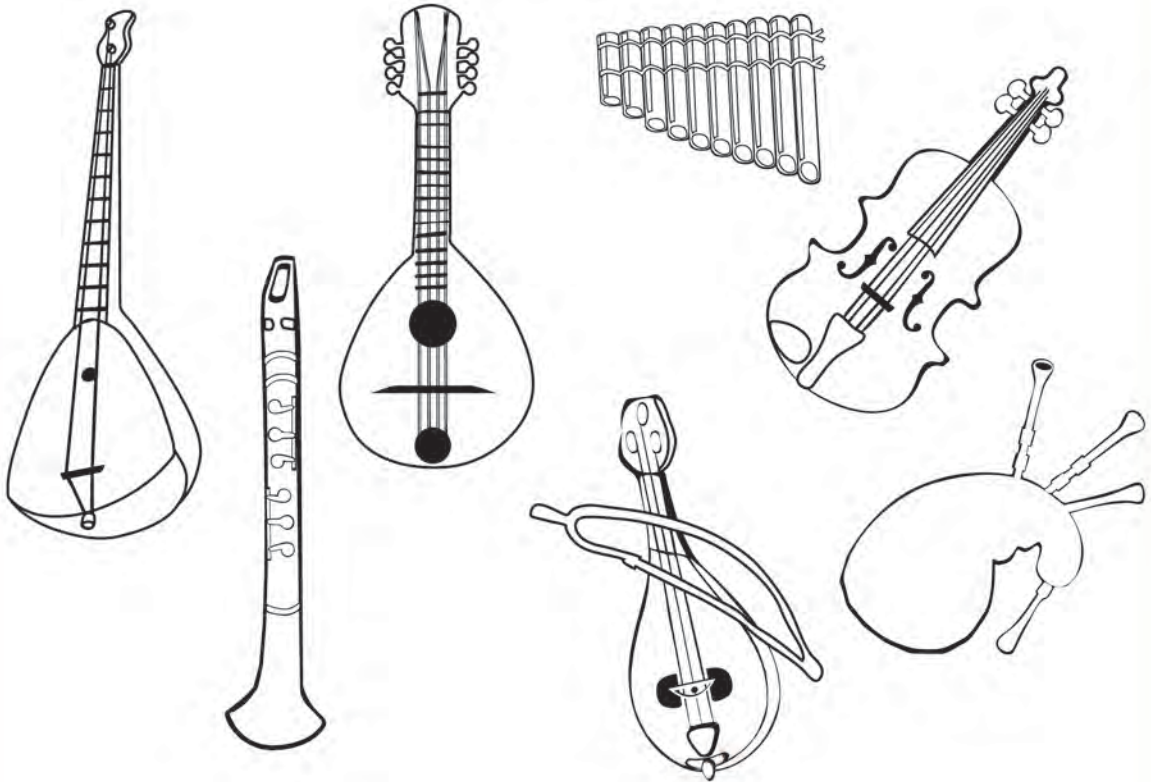

γά-τα

Χορεύω στον ρυθμό σου

Χρωματίζω τα έγχορδα όργανα

Χρωμάτισε όσα από τα παρακάτω όργανα είναι έγχορδα.

Σημείωσε ✓ σε όσα από τα παρακάτω μουσικά κομμάτια ακούς έγχορδο όργανο.

Χρώματα και σχήματα

Ταξίδι στη «Χώρα των Χρωμάτων και των Σχημάτων»

Ο μουσικομάγος εξαφάνισε όλες τις νότες από τη «Χώρα των Χρωμάτων και των Σχημάτων». Όμως οι κάτοικοί της συμφώνησαν να χρησιμοποιούν σχήματα και χρώματα αντί για νότες, καθώς δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς μουσική. Έτσι, συμφώνησαν ότι:

- Σε κάθε σχήμα αντιστοιχεί ένα μουσικό όργανο (κύκλος = τύμπανο, τρίγωνο = τρίγωνο, κύλινδρος = ξυλάκια).
- Σε κάθε χρώμα αντιστοιχεί διαφορετική ένταση (κόκκινο = δυνατά, πράσινο = σιγά).

Παίξτε μαζί με τους μουσικούς της «Χώρας των Χρωμάτων και των Σχημάτων» την παρακάτω απεικόνιση.

Χωριστείτε σε ομάδες. Πάρτε τις μπογιές σας και ζωγραφίστε ένα δικό σας μουσικό κομμάτι, για να το χαρίσετε στους κατοίκους της «Χώρας των Χρωμάτων και των Σχημάτων». Πριν τους αποχαιρετήσετε, παίξτε το μουσικό κομμάτι που γράψατε γι' αυτούς.

Μου το 'πε η άνοιξη

Ποια λόγια ταιριάζουν;

Διάλεξε το μουσικό όργανο που σου αρέσει και προσπάθησε να παίξεις με ρυθμό τις ανοιξιάτικες λέξεις.

Ήλιος

Πεταλούδα

Άνοιξη

Τριαντάφυλλο

Όλ' η φύση ξύπνησε

Χελιδονάκι, πέταξε!

Πότε δυνατά και πότε ειγά...

Κάνε το χελιδονάκι να πετάξει όπως σου λένε τα σχήματα.

α

β

γ

Θυμάσαι τον φίλο μας τον Αααα;

Ζήτησέ του να τραγουδήσει το τρίτο σχήμα. Βοήθησέ τον να τραγουδήσει άλλοτε με μακριούς και άλλοτε με κοφτούς ήχους, άλλοτε σιγά και άλλοτε δυνατά.

Απ' ό,τι φαίνεται, το κομμάτι μας άρεσε στον Αααα. Όμως βαριέται να τραγουδά συνέχεια το ίδιο... Μήπως μπορείς να του γράψεις ένα καινούριο μουσικό κομμάτι και να τον βοηθήσεις να το τραγουδήσει σωστά; Αν μάλιστα διαλέξεις και όργανα για να συνοδεύσεις το τραγούδι του, θα ενθουσιαστεί!!!

Ταξίδι στην... Πασχαλινοχώρα!

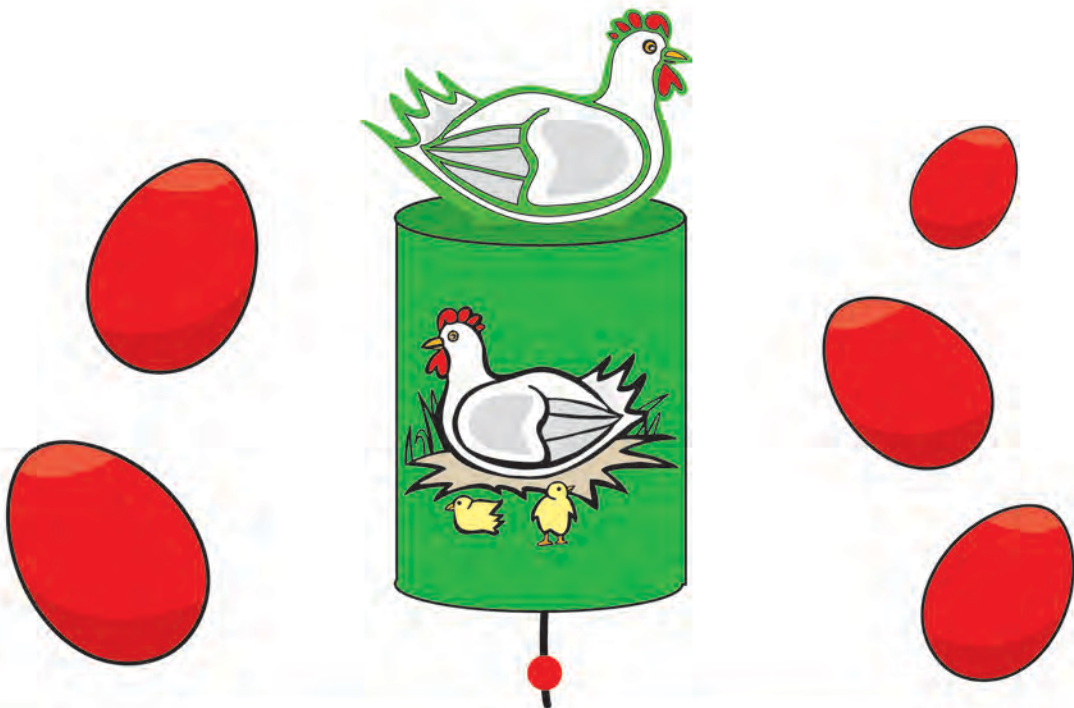
Φτιάξε μια... κότα!

Θα χρειαστείς:

κουτάκια στρογγυλά από πατατάκια,
κορδόνι χρωματιστό, ρετσίνι, ψαλίδι, μαρκαδόρους, χαρτιά

Πώς θα τη φτιάξουμε;

Τρυπάμε τη μεταλλική βάση του κουτιού με ένα καρφί και σ' αυτό το σημείο στερεώνουμε το κορδόνι, που πρέπει να κρέμεται προς τα κάτω, έξω από το κουτί. Ζωγραφίζουμε χαρτιά με κοτοπουλάκια και αυγά και τα κολλάμε γύρω από το κουτί. Χρωματίζουμε και κόβουμε το πατρόν με την κότα. Κόβουμε με το ψαλίδι, σε δύο αντικριστά σημεία, το επάνω μέρος του κουτιού. Εκεί θα στερεώσουμε την κότα.

Τραγούδια από... κούνια!

Τραγούδια και εχήματα

Άκουσε τα τραγούδια και χρωμάτισε τη φόρμα που τους ταιριάζει.

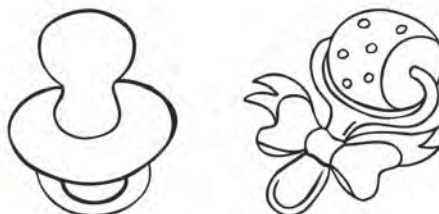
1ο τραγούδι

α

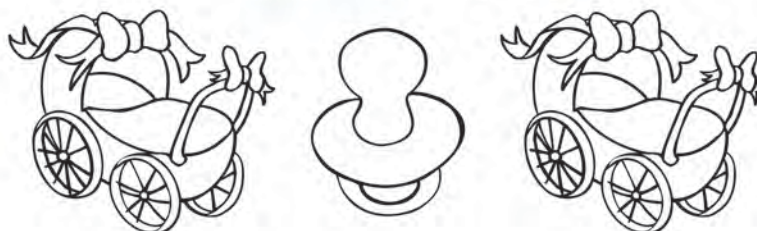
β

2ο τραγούδι

α

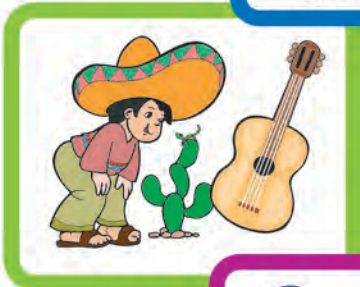
β

Στο μαγαζί του ρολογά

Μουσικά κουτιά!

Ένωσε το τραγούδι που ακούς με τη σωστή εικόνα.

1

2

3

4

5

Ο γύρος του κόσμου

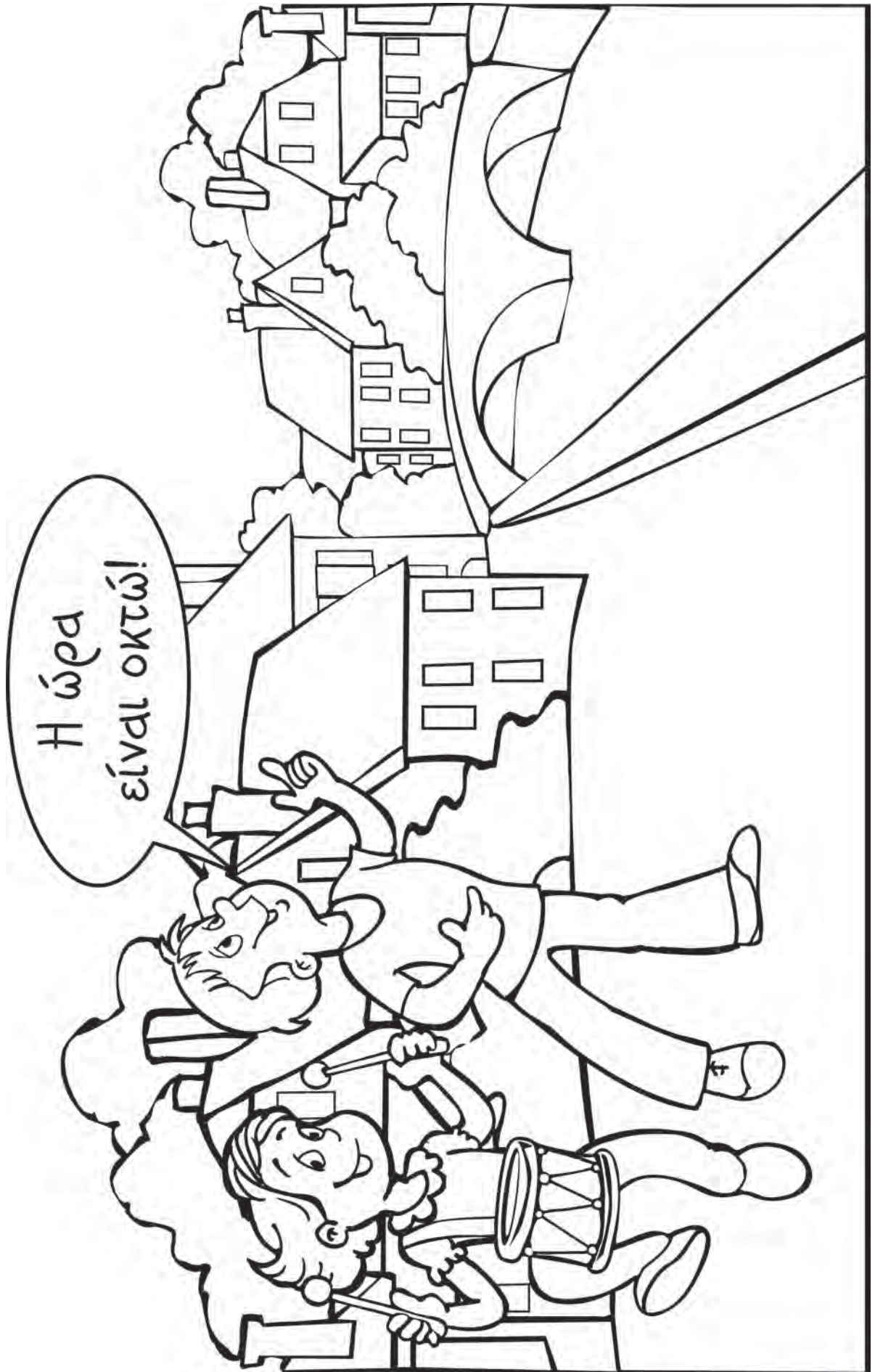
Μια μεγάλη μουσικοπαρέα!

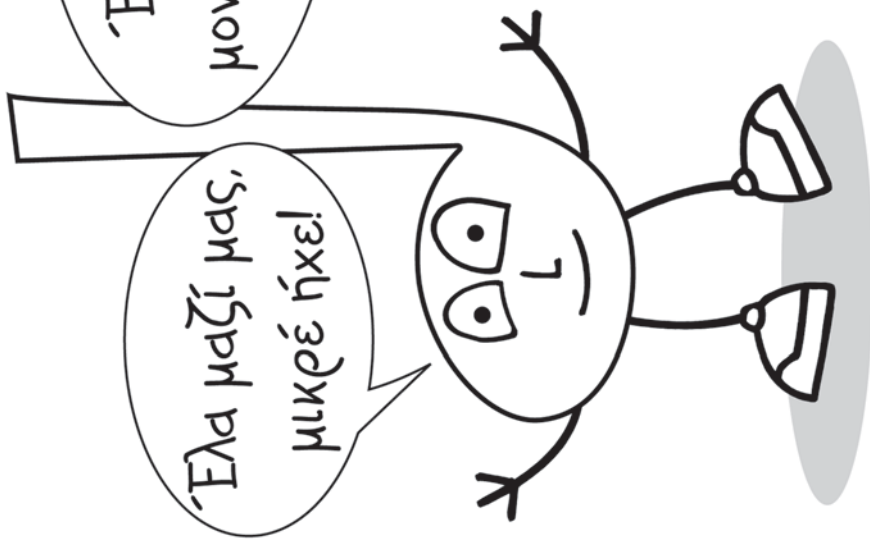
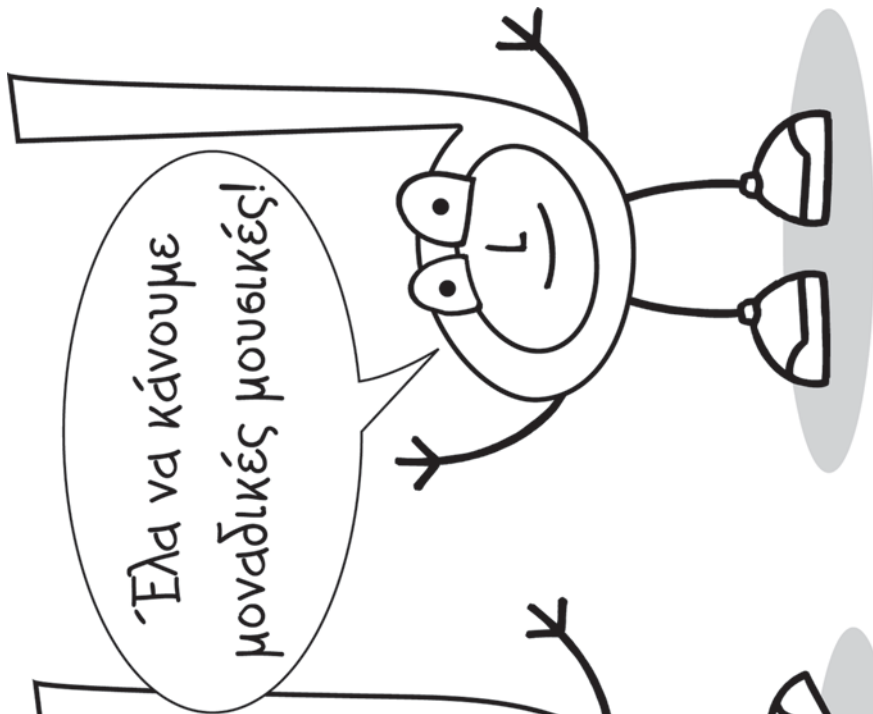
Ο μαέστρος μας συγκέντρωσε παιδιά απ' όλο τον κόσμο, για να οργανώσει την καλοκαιρινή συναυλία, που είναι αφιερωμένη στην ειρήνη. Βοήθησέ τον να βάλει κάθε μικρό μουσικό στη σωστή ομάδα. Χρωμάτισε **κίτρινα** όσα όργανα είναι έγχορδα, **πράσινα** όσα είναι κρουστά και **κόκκινα** όσα είναι πνευστά.

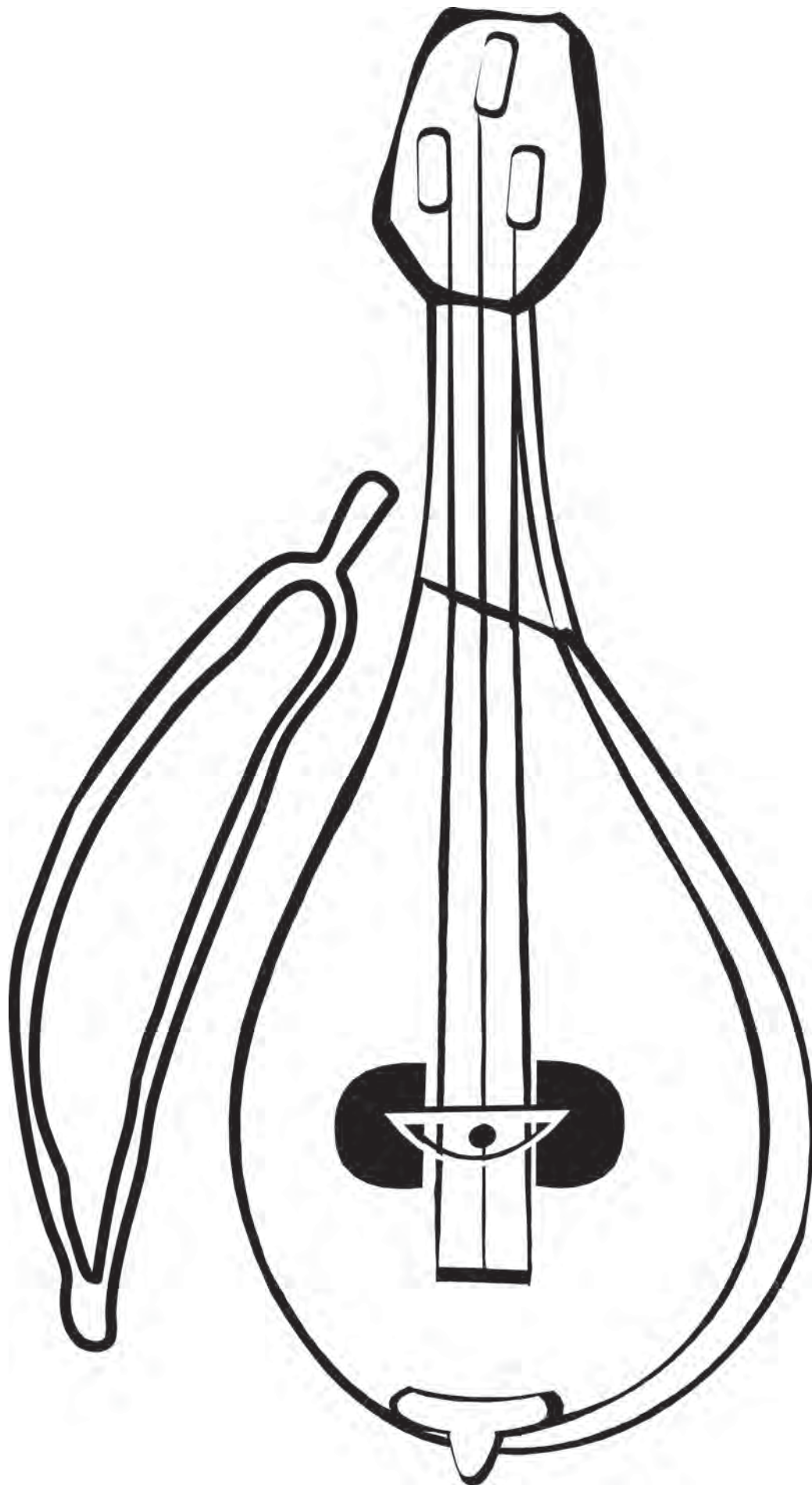

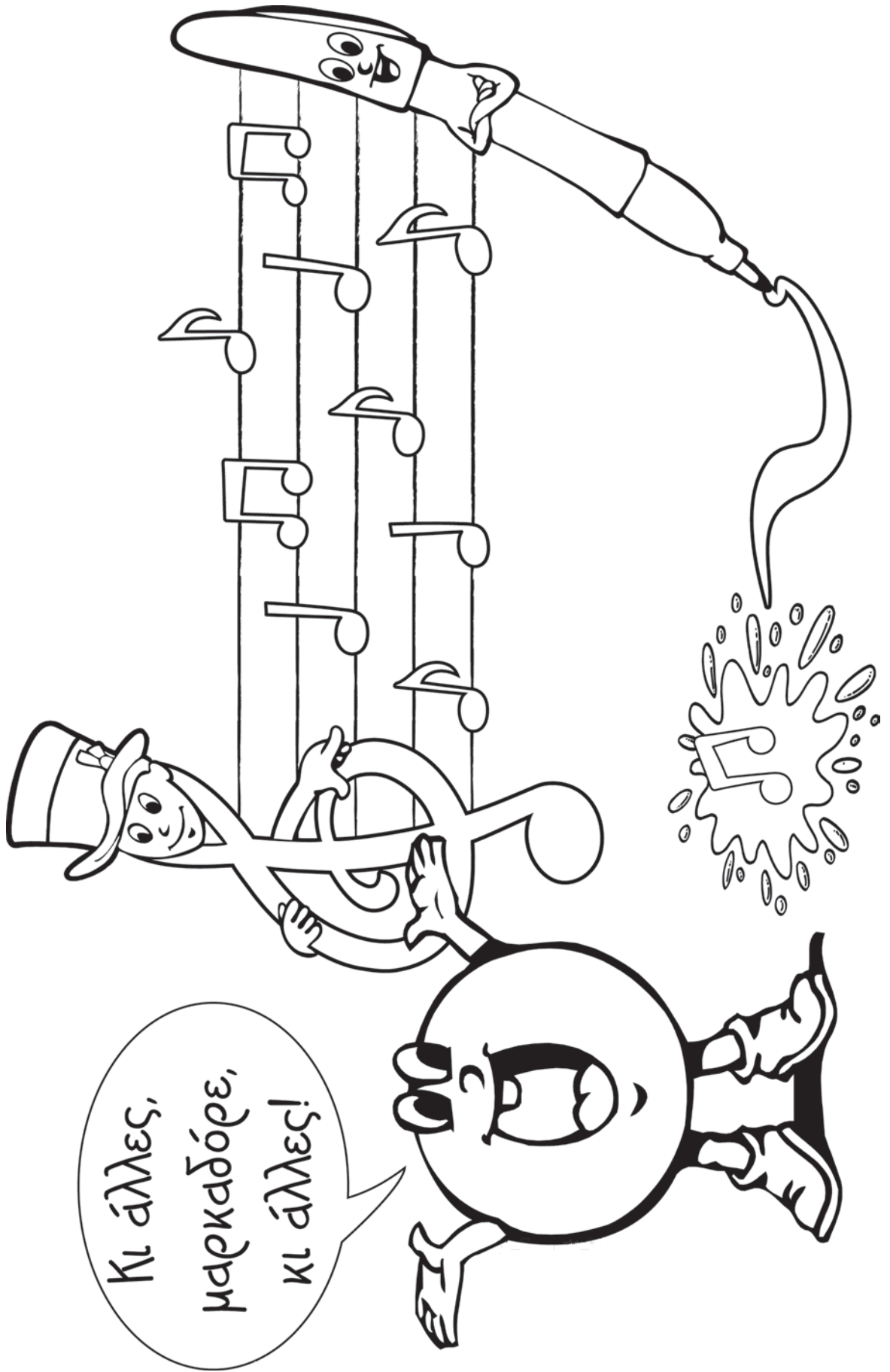

Ηχοϊστορίες

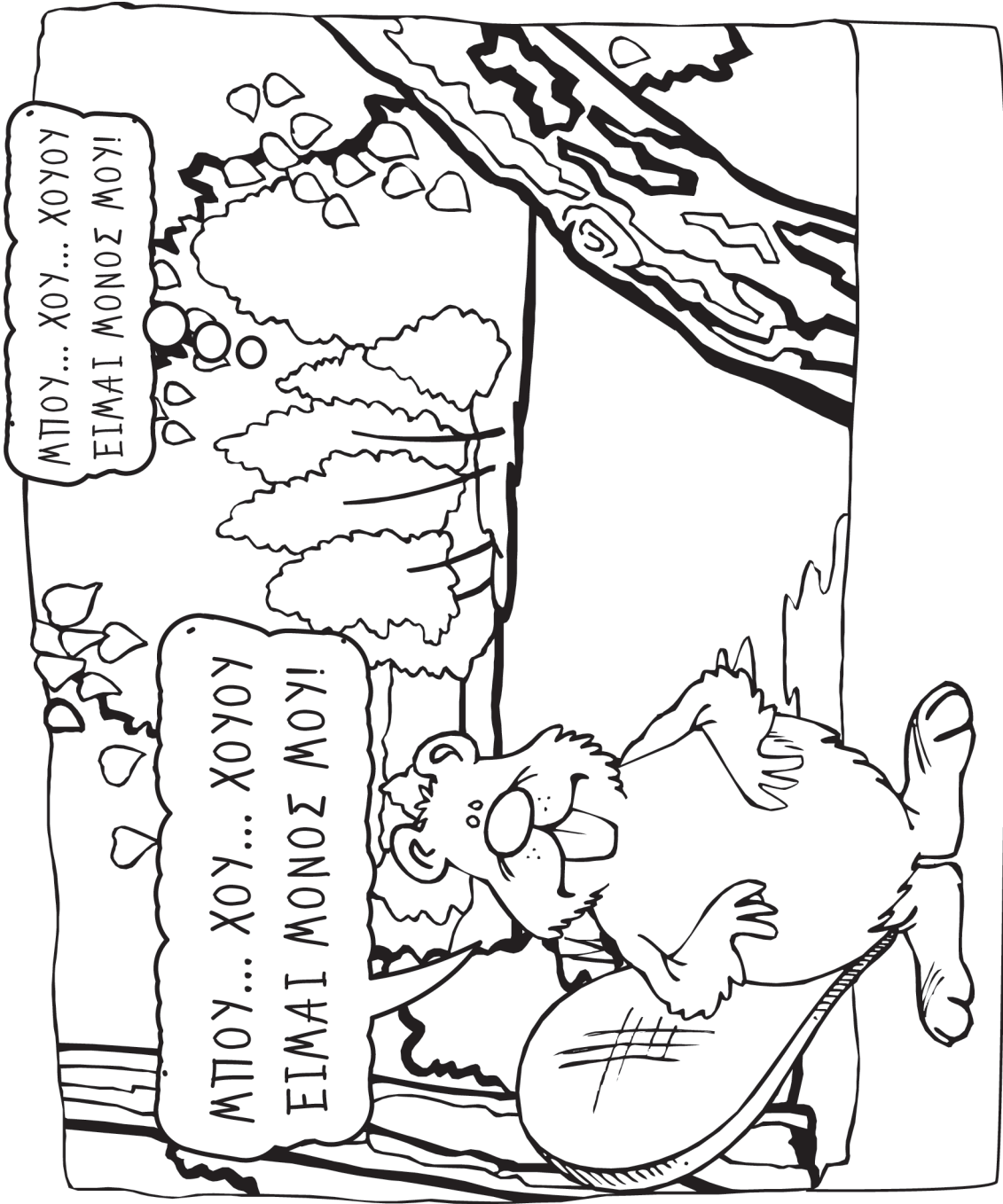

Κι άλλες,
μαρκαδόρε,
κι άλλες!

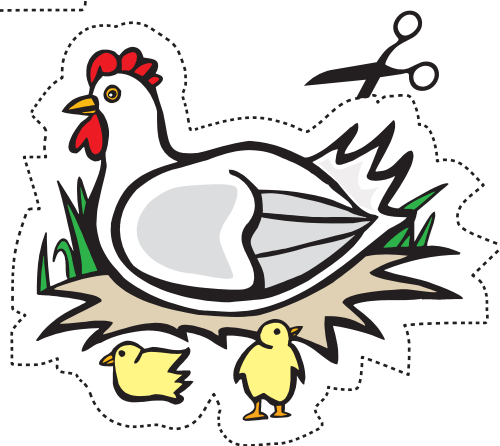
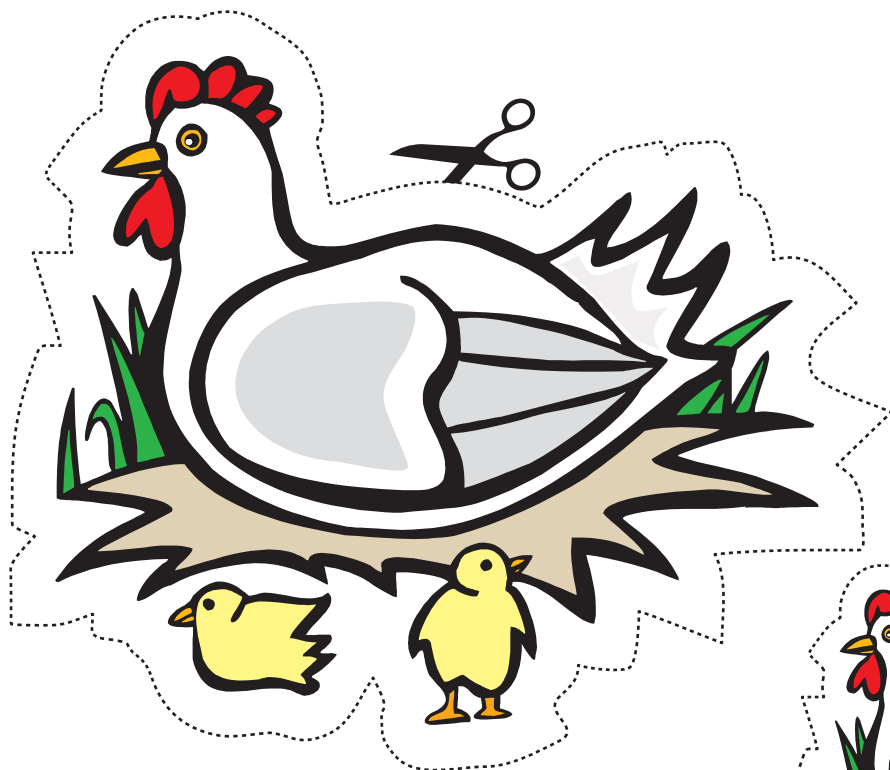
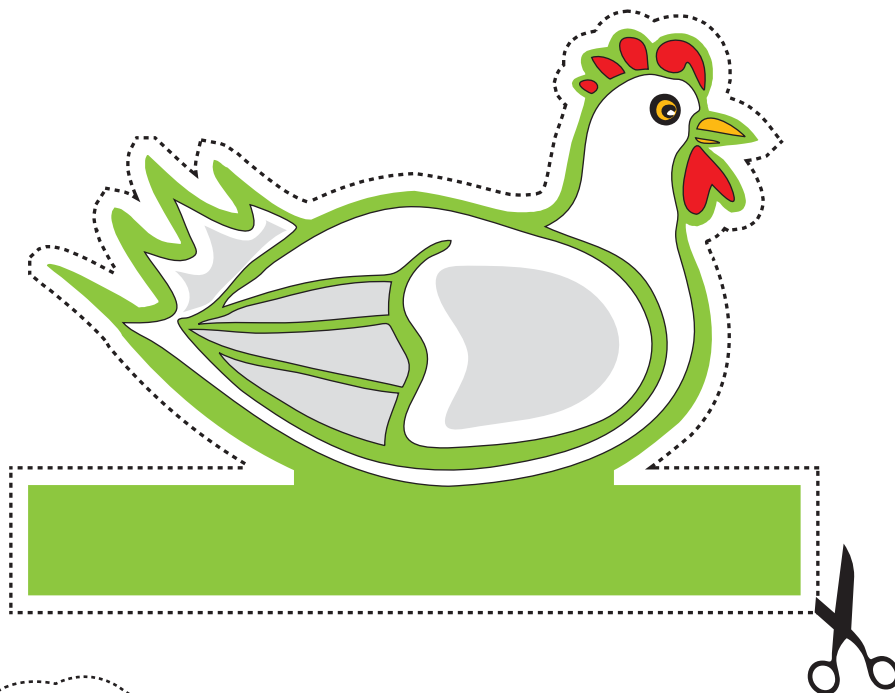

Παράρτημα

Κεφάλαιο 16: Μαγικός καθρέφτης
Καρτέλες με αξίες

Κεφάλαιο 22: Ταξίδι στην... Πασχαλινοχώρα! Πατρών κότες

Τραγουδήσε μαζί μας

Το Κινεζάκι

Παραδοσιακό κινεζικό τραγούδι, απόδοση στίχων: Jukka Maki

Η πατρίδα μου είναι μακρινή,
τη λένε Κίνα κι είναι ξεχωριστή.

Κινεζάκι εγώ και σας χαιρετώ,
σ' αυτή τη χώρα όλους σας προσκαλώ!

Πέντε μπουντικοί

Παινιδοτράγουδο Αιγαίου

Πέντε μπουντικοί κι οι τέσσερις μουτζούροι,
γάμο κάνανε μι δυο κουνιά¹ σιτάρι.
Σούρλουλου, τουτούρλουλου, μι δυο κουνιά σιτάρι.

Τ' αλέθανε απάν' σι δυο σφοντύλια²,
το ζυμώνανε μέσα στην πιταλίδα.
Σούρλουλου, τουτούρλουλου, μέσα στην πιταλίδα.

Ψείρα ζύμωνε κι ο ψύλλος θιρμολόγα³
κι ο μαυρόψυλλος τον φούρνο πά' ν' ανάψει.
Σούρλουλου, τουτούρλουλου, τον φούρνο πά' ν' ανάψει.

Πέρασ' ο κοριός με τον μπαλτά στον ώμο.
— Πάρτε με κι εμέ, κουλούρια να σας φκιάνω!
Πέντε έκανε και δεκαπέντε τρώγει.
Σούρλουλου, τουτούρλουλου και δεκαπέντε τρώγει.

Σπίθα πέταξε στου ψύλλου μας το μάτι.
— Τρέξετε, γειτόνοι, ο ψύλλος δε γλιτώνει.
Τρέξετε, γιατροί, να γιάντε⁴ την πληγή του.
Σούρλουλου, τουτούρλουλου, να γιάντε την πληγή του.

¹ Κουνιά: σπυριά καρπών.

² Σφοντύλια: εξάρτημα του αδραχτιού.

³ Θιρμολόγα: πρόσεχε τη θερμοκρασία του φούρνου.

⁴ Γιάντε: να γιάνετε, να γιατρέψετε.

♪ Σαλιγκάρι

Στίχοι, μουσική: Π. Ματέυ

Σαλιγκάρι,
έβγα στο χορτάρι.
Βγάλ' τα κερατάκια σου.
Πού 'ν' τα ποδαράκια σου;
Δεν έχω ποδαράκια,
μόν' έχω κερατάκια
και σπιτάκι κουβαλάω,
όπου στέκω κι όπου πάω.
Αααα!!!

♪ Μπαίνω μες στ' αμπέλι

Παραδοσιακό τραγούδι από τον Ροδολίβο Δράμας

Σέμβηκα¹ στ' αμπέλι σα νοικοκυρά.
Για κι ο νοικοκύρης που 'ρχεται κοντά.
Έλα, νοικοκύρη, να τρυγήσουμε,
κόκκινα σταφύλια να πατήσουμε,
δώδεκα βαρέλια να γιομίσουμε,
στην Καβάλα να τα ξεπουλήσουμε,
γρόσια² και φλουριά να καζαντήσουμε!

♪ Οι Καριώτες

Παιχνιδοτραγούδο Θράκης

Πέρασα, ξεπέρασα. Πέρασα, ξεπέρασα των Καριώτων τα κουκιά.
Έτσι δα τα σπέρνανε οι Καριώτες τα κουκιά.
Κι είδα πώς τα πότιζαν οι Καριώτες τα κουκιά.
Έτσι δα τα πότιζαν οι Καριώτες τα κουκιά.
Κι είδα πώς μεγάλωναν των Καριώτων τα κουκιά.
Κι είδα πώς τα βγάζανε οι Καριώτες τα κουκιά.
Έτσι δα τα βγάζανε οι Καριώτες τα κουκιά.
Κι είδα πώς τα τρώγανε οι Καριώτες τα κουκιά.
Έτσι δα τα τρώγανε οι Καριώτες τα κουκιά.

¹ Σέμβηκα: μπάκα μέσα.

² Γρόσια: νομίσματα, χρήματα παλιότερα.

🎵 Παρέλαση

Στίχοι: Ρ. Δερέμπεη, μουσική: Κ. Πατσαντζόπουλος

Ένα-δύο, ένα-δύο
περπατάμε στο σχολείο.
Χέρι μπρος και χέρι πίσω,
το κορμί κρατάω ίσιο.

Τα παιδάκια στη γραμμούλα,
με γαλάζια σημαιούλα,
υπερήφανα περνούμε
και τους ήρωες τιμούμε.

🎵 Μήλο μου κόκκινο

Παραδοσιακό Μακεδονίας

Μήλο μου κόκκινο, ρόιδο βαμμένο,
γιατί με μάρανες, τον πικραμένο.
Πηγαίνω κι έρχομαι, μα δε σε βρίσκω,
βρίσκω την πόρτα σου μανταλωμένη,
τα παραθύρια σου φεγγοβολούνε.
Ρωτώ το πάπλωμα: «Πού 'ν' η κυρά σου;»
— Κυρά μ' δεν είν' εδώ,
πάει στη βρύση, πάει να πιει νερό και να γεμίσει.

🎵 Προβατάκια

Στίχοι, μουσική: Π. Ματέυ

Προβατάκια στην πλαγιά, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
άσπρα μαύρα καστανά, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν.
Βόσκουν πέρα στα λιβάδια, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
και στα πράσινα χορτάρια, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν.

Με την γκλίτσα του ο βοσκός, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
μα κι ο σκύλος ο πιστός, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
τα φυλάν και τα βοηθούνε, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
στα βουνά να μη καθούνε, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν.

Κι όταν έρθει το βραδάκι, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
πάει κάθε προβατάκι, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
μες στη στάνη να κωθεί, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν,
και γλυκά να κοιμηθεί, ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν ντιν!

♪ Τρυγόνες

Παινιδοτράγουδο Θεσσαλίας

- Πολλές τρυγόνες εχς εσύ
και 'γώ καμιά δεν έχω!
- Κι αν εχς εσύ κι αν έχω εγώ,
εσένα δε σε νοιάζει!
- Θα στείλω το γεράκι μου, ν' αρπάξει μια τρυγόνα.
- Για στείλε το, για στείλε το, να δεις κλοτσιές π' θα φάει!
(κουνάνε τα πόδια απειλητικά, σαν να κλοτσάνε)
- Σύρε, γεράκι μου καλό, ν' αρπάξεις μια τρυγόνα!

♪ Χιόνια στο καμπαναριό

Χιόνια στο καμπαναριό,
που Χριστούγεννα σημαίνει,
χιόνια στο καμπαναριό,
ξύπνησ' όλο το χωριό!
Ντιν ντιν νταν, ντιν ντιν νταν,
ντιν ντιν νταν, ντιν ντιν νταν.

♪ Κάλαντα Χριστουγέννων μοραϊτικά

Χριστούγεννα, Πρωτούγεννα, πρώτη γιορτή του χρόνου!
Για βγάτε, διέστε, μάθετε πως ο Χριστός γεννιέται.
Γεννιέται κι ανατρέφεται στο μέλι και στο γάλα,
το μέλι τρων οι άρχοντες, το γάλα οι αφεντάδες
και το μελισσοβότανο το λούζοντ' οι κυράδες.
Κυρά καμαροτράχηλη, κυρά γαϊτανοφρύδα!
Κυρά μου, όταν στολίζεσαι, να πας στην εκκλησιά σου,
βάνεις τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι αγκάλη
και τον καθάριο Αυγερινό τον βάνεις δαχτυλίδι.
Εμείς εδώ δεν ήρταμε να φάμε και να πιούμε,
μόνο σας αγαπούσαμε κι ήρθαμε να σας δούμε.
Δώστε μας και τον κόκορα, δώστε μας και την κότα,
δώστε μας και πέντ' έξι αυγά, να πάμε σ' άλλη πόρτα!
Εδώ που τραγουδήσαμε πόρτα να μη ραΐσει
κι ο νοικοκύρης του σπιτιού χρόνους πολλούς να ζήσει!
Και εις έτη πολλά!

Κάλαντα Πρωτοχρονιάς ικαριώτικα

Άγιος Βασίλης έρχεται 'πό πίσω απ' το Καμάρι,
βαστά μυτζήθρες και τυριά, βαστά κι ένα γκινάρι¹.

Βάρτε μας κρασί να πιούμε
και του χρόνου να σας πούμε.

Κι αν έχεις κόρην έμορφη, βάρτηνε στο ζιμπίλι²
και κρέμασέ τ'νη ψηλά, να μη στη φαν οι ψύλλοι.

Βάρτε μας κρασί να πιούμε
και του χρόνου να σας πούμε.

Εμείς εδώ δεν ήρταμε να φάμε και να πιούμε,
μόν' έχεις κόρην έμορφη κι ήρταμε να τη δούμε.

Βάρτε μας κρασί να πιούμε
και του χρόνου να σας πούμε.

Σ' αυτό το σπίτι που 'ρταμε τα ράφια 'ν' ασημένα,
του χρόνου σαν και σήμερα να 'ναι μαλαματένια!

Βάρτε μας κρασί να πιούμε
και του χρόνου να σας πούμε.

Κάλαντα Φώτων ποντιακά

Οσήμερον τα Φώτα, γρα γρα η πόρτα,
σύρομε³ κοπίδα, πάμε σ(τ)α χαμψία⁴.

Σήμερον τα Φώτα, γρα γρα η πόρτα,
σύρομε κοπίδα, τρώγομε χαμψία.

Χιόνι, χιόνι, χιόνισε

Κείμενο δημοτικό, μουσική: Π. Ματέυ

Χιόνι, χιόνι, χιόνισε,
τα πουλιά παγώνισε,
πόρτες, τρύπες βούλωσε,
όλα τα κουκούλωσε!

¹ Γκινάρι: αγκινάρα.

² Ζιμπίλι: σάκος από πλεκτή ψάθα με δύο λαβές.

³ Σύρομε: παίρνουμε μαζί μας, αγοράζουμε.

⁴ Χαμψία: είδος μικρού ψαριού, γαύρος.

♩ Ντίλι, ντίλι το καντήλι

Κλιμακωτό παραμυθοτραγουδο

Ντίλι, ντίλι, ντίλι το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.

Πήγε κι ο ποντικός και πήρε το φυτίλι
μέσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.
Ντίλι, ντίλι, ντίλι, της κόρης το μαντίλι.

Πάει κι η γάτα, που έφαγε τον ποντικό
που πήρε το φυτίλι
μέσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.
Ντίλι, ντίλι, ντίλι, της κόρης το μαντίλι.

Πάει κι ο σκύλος, που δάγκωσε τη γάτα
που έφαγε τον ποντικό
που πήρε το φυτίλι
μέσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.
Ντίλι, ντίλι, ντίλι, της κόρης το μαντίλι.

Πάει και το ξύλο, που έδειρε τον σκύλο
που έφαγε τη γάτα
που έφαγε τον ποντικό
που πήρε το φυτίλι
μέσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.
Ντίλι, ντίλι, ντίλι, της κόρης το μαντίλι.

Πάει κι η φωτιά που έκαψε το ξύλο
που έδειρε τον σκύλο
που έφαγε τη γάτα
που έφαγε τον ποντικό
που πήρε το φυτίλι
μέσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.
Ντίλι, ντίλι, ντίλι, της κόρης το μαντίλι.

Πάει και το ποτάμι, που έσβησε τη φωτιά που...

Πάει και το βόδι, που ήπια το ποτάμι που...

Πάει κι ο λύκος, που έφαγε το βόδι που...

Πάει και ο κυνηγός, που σκότωσε τον λύκο
που έφαγε το βόδι που ήπια το ποτάμι

που έσβησε τη φωτιά που έκαψε το ξύλο
που έδειρε τον σκύλο που δάγκωσε τη γάτα
που έφαγε τον ποντικό
που πήρε το φυτίλι
μέσ' από το καντήλι
που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντίλι.
Ντίλι, ντίλι, ντίλι, της κόρης το μαντίλι.

♪ Ο βοσκός κι ο βασιλιάς

Παραδοσιακό τραγούδι από τη Νίσυρο Δωδεκανήσου

Ο βοσκός κι ο βασιλιάς στοίχημα εβάλανε,
στοίχημα εβάλανε και στοιχηματίσανε:

- Πες μ', αφέντη βασιλιά, τι 'ν' που βάζεις στοίχημα;
— Βάζω τη βασίλισσα, με το βασιλίκι της!
- Πες μου εσύ, καλέ βοσκέ, τι 'ν' που βάζεις στοίχημα;
— Βάζω χίλια πρόβατα, με τ' αργυροκούδουνα!

Όταν τα κατέβαζε ο βοσκός τα πρόβατα,
όταν τα κατέβαζε κάτω στα λακκώματα,
πρόβαλ' η βασίλισσα 'πό το παραθύρι της.

- Μάνα, να 'μουν βόσκισσα, να 'μουν τυροκόμισσα!
Θα 'κανα χλωρό τυρί και μυτζήθρα αρμυρή,
θα 'κανα ξυνόγαλο και το βούτυρο παχύ!

♪ Πώς το τρίβουν το πιπέρι

Αποκριατικό τραγούδι

- Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
Πώς το τρίβουν το πιπέρι και το ψιλοκοσκινίζουν;
- Με τη φτέ-, κι αμάν αμάν, με τη φτέρνα τους το τρίβουν,
με τη φτέρνα τους το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.
- Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
— Με το γό-, κι αμάν αμάν, με το γόνατο το τρίβουν,
με το γόνατο το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.
- Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
- Με τα πί-, κι αμάν αμάν, με τα πίσω τους το τρίβουν,
με τα πίσω τους το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.
- Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
- Με τον ά-, κι αμάν αμάν, με τον άγκωνα το τρίβουν,

-
- με τον άγκωνα το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.
— Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
— Με τη μύ-, κι αμάν αμάν, με τη μύτη τους το τρίβουν,
με τη μύτη τους το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.
— Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
— Με το κού-, κι αμάν αμάν, με το κούτελο το τρίβουν,
με το κούτελο το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.
— Πώς το τρί-, κι αμάν αμάν, πώς το τρίβουν το πιπέρι;
— Με τον κό-, κι αμάν αμάν, με τον κόπανο το τρίβουν,
με τον κόπανο το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν.

♪ Παντρεύουνε τον κάβουρα

Παντρεύουνε τον κάβουρα, ω!..., και του δίνουν τη χελώνα.
Ντράγκα ντρούγκα τα 'ργανα, ωρέ τα 'ργανα!
Καλέσαν και τον πόντικα, ω!..., τα συμβόλαια να γράψει.
Ντράγκα ντρούγκα τα 'ργανα, ωρέ τα 'ργανα!
Καλέσαν τον σκαντζόχοιρο, ω!..., γιε μ', τα στέφανα ν' αλλάξει.
Καλέσαν και τον τζίτζικα, ω!..., για να παίξει το βιολί του.
Καλέσαν και τον γάιδαρο, ω!..., για να πάει να τραγουδήσει.
Καλέσαν και τον μέρμηγκα, ω!..., τα προικιά να κουβαλήσει.
Καλέσαν και τον βάτραχο, ω!..., το νερό να κουβαλήσει.
Καλέσαν και την αλεπού, ω!..., γιε μ', τις κότες να μαδήσει.
Καλέσαν κι όλο το χωριό, ω!..., ναι, στον γάμο να γλεντήσει!

♪ Χελιδονάκι μου γοργό

Παραδοσιακό τραγούδι Ανατολικού Αιγαίου

- Χελιδονάκι μου γοργό, γλυκό μου χελιδόνι!
Πού 'σουν, πουλί μ', τόσον καιρό; Σε καρτερούσα σαν τρελό.
— Ήμουν στα όρη, στα βουνά, μέσα στα κρούσταλλα νερά.
Ήμουνα μέσα στις δροσιές, μες στου Μαγιού τις μυρωδιές.
— Πουλάκι μου που κελαηδείς, έμορφο χελιδόνι,
εγώ 'μαι οπού σ' αγαπώ κι άλλος σε καμαρώνει!

♪ Περιστεράκι πέταξε

Καλαντίσματα του Μάρτη από τη Σιάννα Ρόδου

Περιστεράκι πέταξε, βρήκε πύργο κι έκατσε
και χαμοκελάηδησε, Μάρτη, Μάρτη μου καλέ,
Μάρτη, Μάρτη μου καλέ

και Φλεβάρη φοβερέ,
κι αν φλεβίσεις κι αν κακίσεις, πάλι άνοιξη θ' ανθίσεις!

♪ Κάλαντα Λαζάρου

— Πού 'σαι, Λάζαρε, πού είναι η φωνή σου,
που σε γύρευε η μάνα κι η αδερφή σου.
Βάγια, βάγια των βαγιών τρώνε ψάρια και κολιό
και την άλλη Κυριακή ψήνουν το παχύ τ' αρνί!
— Ήμουνα στη γη, στη γη βαθιά χωμένος
κι από τους εχθρούς, εχθρούς βαλαντωμένος.
Βάγια, βάγια των βαγιών τρώνε ψάρια και κολιό
και την άλλη Κυριακή ψήνουν το παχύ τ' αρνί!

♪ Θέλω ν' ανέβω στα ψηλά, καλέ

Παραδοσιακό τραγούδι Λέσβου

Θέλω ν' ανέβω στα ψηλά, καλέ, (2) στ' Άγιου Γιωργιού το δώμα, (2)
να κόψω δυο γαρίφαλα, καλέ, (2) να κάνω φροκαλίτσα,¹ (2)
να φροκαλώ² τη θάλασσα, καλέ, (2) ν' αράζουν τα καΐκια. (2)
Ένα καράβι άραξε, καλέ, στου βασιλιά την πόρτα.
Κι ο βασιλιάς δεν ήτανε, καλέ, μόν' τρεις βασιλοπούλες.
Η μια κεντάει τον ουρανό, καλέ, κι η άλλη το φεγγάρι
κι απ' όλες η μικρότερη, καλέ, κεντάει το μαντιλάκι.
Κέντα το, κόρη, κέντα το του 'ρβωνιαστικού σ' μαντίλι.
Να βάλεις μέσα ζάχαρη, καλέ, και κόκκινη μαστίχα,
να το πηγαίνεις στο σχολειό, καλέ, κι απ' το σχολειό στο σπίτι.

♪ Άγια Μαρίνα

Δημοτικό Κύπρου, νανούρισμα

Άγια Μαρίνα και κυρά, που νανουρίζεις τα μωρά,
'ποκοίμισε και τούτο κι η μάνα του δεν είν' εδώ.
Επήγε στον γιαλό, να φέρει δάφνη και νερό,
να πλύνει τα βρακούδια του και τα πουκαμισούδια του
και να τ' απλώσει στις ροδιές, στις κόκκινες τριανταφυλλιές.

¹ Φροκαλίτσα: η σκούπα.

² Φροκαλώ: σκουπίζω, ισιώνω.

♫ Μανουσάκια

Παραδοσιακό δημοτικό

Εμένα η μάνα μ' έστειλε να μάσω μανουσάκια.
Μανουσάκια, μανουσάκια, μόσχους και γαριφαλάκια.
Να μάσω και γαρίφαλα να στείλω στα σοκάκια.
Μανουσάκια, μανουσάκια, μόσχους και γαριφαλάκια.
Σα πήγα και τα έμασα και τα 'κανα ματσάκια.
Μανουσάκια, μανουσάκια, μόσχους και γαριφαλάκια.

♫ Φίλοι, φίλοι, καρυοφύλλι¹

Ποίηση: Μ. Κουβαλιά - Γουμενοπούλου, δημοτική μελωδία από τη Σηλυβρία Θράκης

Φίλοι, φίλοι, καρυοφύλλι,
σαν οι άνθρωποι 'ναι φίλοι,
στην καρδιά τους και στα χείλη
έχουν γλύκα 'πό σταφύλι!

¹ Καρυοφύλλι: γαρίφαλο, μοσχοκάρφι.

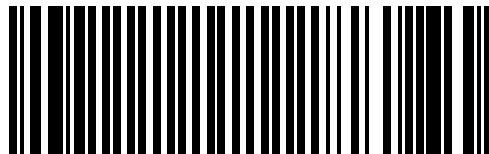
Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0047
ISBN 978-960-06-2504-2

 ITYE
ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
Ινστιτούτο Τεχνολογίας
Υπολογιστών & Εκδόσεων

(01) 000000 0 10 0047 4